

Vergaderjaar 1992–1993

20 291

Voorstel van wet van de leden Vermeend en Vreugdenhil tot wijziging van een aantal wetten inzake belastingen, alsmede van een aantal andere wetten met het oog op het bevorderen van werknemersparticipaties en winstdelings- en spaarregelingen voor werknemers

Nr. 12

EINDVERSLAG

Vastgesteld 25 maart 1993

Na kennisneming van de memorie van antwoord (nr. 8), het nader gewijzigd voorstel van wet (nr. 10) en de toelichting daarbij (nr. 11) zijn in de vaste Commissie voor Financiën¹ nog verscheidene vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Onder het voorbehoud dat de initiatiefnemers deze tijdig zullen hebben beantwoord acht de commissie de voorbereiding van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord alsmede de toelichting bij het nader gewijzigd voorstel van wet.

Mede op verzoek van de vaste Commissie voor Financiën is per brief van 28 maart 1990 het initiatiefwetsvoorstel voor advies voorgelegd aan de zgn. Tripartiete werkgroep fiscale facilitatie resultataafhankelijke beloningsvormen. Deze werkgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van de overheid, werkgevers en werknemers is begin 1990 ingesteld naar aanleiding van het op 1 december 1989 door het kabinet en de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties ondertekend «Gemeenschappelijk Beleidskader». Het is bekend dat de werkgroep in april 1990 inmiddels een nota heeft uitgebracht getiteld: «Fiscale facilitatie van resultataafhankelijke beloningsvormen». De vraag aan de initiatiefnemers is of zij kunnen aangeven op welke onderdelen het advies van de werkgroep invloed heeft gehad op de uiteindelijke redactie van het onderhavige initiatief-wetsvoorstel.

De leden van de fractie van de PvdA hadden met instemming kennis genomen van de wijzigingen die zich sedert de indiening van de memorie van antwoord hadden voorgedaan. In het bijzonder de overbrugging van de aanvankelijk uiteenlopende belangen van marktsector en publieke sector beschouwden zij als een groot winstpunt. Ook de uitbreiding van de ondertekening vervulde hen met dusdanige vreugde dat zij hoopten hierin een voorbode te zien van het vermogen belastingen in de jaren

¹ Samenstelling:

Leden: Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), De Korte (VVD), Tommel (D66), Linschoten (VVD), voorzitter, Paulis (CDA), Van Rey (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (GroenLinks), G. H. Terpstra (CDA), Melkert (PvdA), ondervoorzitter, Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Van der Vaart (PvdA), G. de Jong (CDA), Ybema (D66), A. de Jong (PvdA), Kersten (PvdA), Van Heemst (PvdA) en R. van Middelkoop (PvdA).

Plv. leden: Leers (CDA), Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), Groenman (D66), Weisglas (VVD), Gerritse (CDA), Van Hoof (VVD), Schoots (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Hillen (CDA), Van Traa (PvdA), Wolters (CDA), Van de Camp (CDA), Ramlal (CDA), Van der Hoeven (CDA), Van Zijl (PvdA), Verspaget (PvdA), Van Iersel (CDA), Wolffensperger (D66), Vacature PvdA, Van Otterloo (PvdA), Leerling (RPF) en Van Nieuwenhoven (PvdA).

negentig stelselmatig met gewijzigde omstandigheden in overeenstemming te brengen.

De nu aangebrachte wijzigingen konden dan ook in alle opzichten als verbreding van het draagvlak voor de voorgestelde regeling worden gezien, zo meenden deze leden, die daarmee ook het moment nabij achtten dat de regeling ingevoerd zou kunnen worden. Daarbij konden zij niet nalaten te memoreren dat de ontstane vertraging er helaas toe had geleid dat het verwachte matigende effect op de loonontwikkeling was uitgebleven in de periode dat daartoe alle aanleiding was. Nu de winsten in de huidige conjunctuur achterblijven, lijkt er op het eerste gezicht minder actuele betekenis te moeten worden toegekend aan de regeling. Zij veronderstelden evenwel dat de toenemende differentiatie tussen bedrijven en sectoren het type flexibilisering vergt dat in het onderhavige voorstel wordt geboden. Zij drongen er daarom bij de initiatiefnemers op aan al het mogelijke te doen om de beoogde invoeringsdatum van 1 januari 1994 inderdaad te verwezenlijken. In dit verband vroegen zij de initiatiefnemers in te gaan op de praktische problemen die van de zijde van de Nederlandse Vereniging van Banken hiertegen waren aangevoerd.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het nader gewijzigd voorstel van wet inzake winstdelings- en spaarregelingen voor werknemers. Deze leden werden reeds ongeduldig, na het lange uitblijven van dit nader gewijzigde voorstel tot fiscale begunstiging van winstafhankelijke beloningsvormen. De leden van de VVD-fractie verwezen daarbij naar hun wijzigingsvoorstellen op de begroting 1992 (22 300, nr. 7) en op de begroting 1993 (22 800, nr. 5). In die wijzigingsvoorstellen gingen deze leden ervan uit dat een fiscale begunstiging van winstdelings- en spaarregelingen de overheid zo'n 100 miljoen in 1994 respectievelijk 150 miljoen structureel mocht gaan kosten. Tot die bedragen was ook voor dekking gezorgd.

Met belangstelling hadden de leden van de D66-fractie van het nader gewijzigd initiatief-wetsvoorstel kennis genomen. Zij spraken de verwachting uit dat het wetsvoorstel een bijdrage kan leveren aan een gematigde loonontwikkeling, hetgeen gezien de huidige economische situatie wenselijk is. Zij spraken voorts de wens uit dat de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel nog dit jaar zal kunnen worden afgerond.

Met gemengde gevoelens hadden de leden van de fractie van GroenLinks kennis genomen van het nader gewijzigd initiatief-wetsvoorstel. Deze leden hadden zelf nog niet in de gelegenheid verkeerd om te reageren op het wetsvoorstel, omdat zij ten tijde van indiening van het voorlopig verslag nog niet in de Kamer vertegenwoordigd waren. Dit goldt echter wel voor enkele van de «rechtsvoorgangers» van GroenLinks, waaronder de PPR. Het zal de initiatiefnemers niet erg verbazen, zo stelden de leden van de fractie van GroenLinks, dat de kritische lijn van de PPR destijds door deze leden wordt voortgezet.

Deze leden staan om verschillende redenen kritisch tegenover een ruimere fiscale begunstiging van winstafhankelijke beloningsvormen. Over de voordelen van een dergelijke begunstiging bestaan in brede kring twijfels, ook kunnen er zowel op het punt van het drukken van de loonkosten, het budgettaire risico, als de gevolgen voor de inkomensverdeling geen eenduidige voorspellingen worden gedaan. Daarnaast staat tegenover een mogelijk grotere betrokkenheid van werknemers bij de onderneming (en een mogelijk daarmee verbonden produktiviteitsstijging), een risico dat werknemers zich gaan verzetten tegen de komst van nieuwe werknemers, danwel zich verzetten tegen andere ontwikkelingen die de winstverwachting van een onderneming kunnen drukken:

bijvoorbeeld milieu- en/of energieheffingen.

Deze leden wilden van de initiatiefnemers weten of zij de genoemde twijfels en risico's onderkennen. Zij vroegen de initiatiefnemers ook om nader in te gaan op de mogelijkheid dat er grotere belangentegenstellingen kunnen ontstaan tussen groepen werknemers onderling. Tussen werknemers die werken in bedrijven met winstdelingsregelingen en werknemers die werken in bedrijven zonder deze regelingen of in de (semi-) overheidssector. Ook voor schoolverlaters en werklozen die op de arbeidsmarkt proberen te komen lijken de prioriteiten anders te liggen. Gaat van een grotere belangentegenstelling tussen werknemers onderling niet de dreiging uit dat de arbeidsvoorwaarden steeds meer onder druk komen te staan en dat daardoor de bereidheid en mogelijkheid van georganiseerde werknemers om centrale afspraken over loonmatiging te maken zal afnemen? Of wordt een dergelijke ontwikkeling door de initiatiefnemers juist beoogd? Ondergraven zij dan zelf niet hun streven naar loonmatiging?

De leden van de fractie van GroenLinks waren gelet op de bestaande twijfels en risico's van mening dat facilitiëring van winstafhankelijk loon in beginsel niet wenselijk is. Wanneer er geen sprake is van een loonmatigend effect dan is een facilitiëring op zijn best overbodig en wellicht zelfs schadelijk voor het sociale klimaat in meer brede zin. Toch wilden deze leden niet volledig de deur dicht gooien. Zij vroegen de initiatiefnemers nogmaals een poging tot overtuigen te doen en puntsgewijs de argumenten vóór facilitiëring van winstafhankelijk loon en vóór hun verwachting dat een loonmatigend effect zal optreden helder uiteen te zetten.

De leden van de GPV-fractie hadden met waardering kennis genomen van het bijgestelde initiatiefvoorstel dat nu een co-productie is geworden. Deze leden hadden de indruk gekregen dat de beide initiatiefnemers erin waren geslaagd een evenwichtige en werkbare regeling te ontwerpen die naar verwachting zonder al te veel extra budgettaire beslag kan worden ingevoerd.

2. Bestaande stelsel

In de toelichting bij het nader gewijzigd voorstel van wet wordt onder punt 2. aangegeven dat in het bestaande stelsel winstdelingsregelingen (andere dan winstdelingspaarregelingen) voor werknemers op geen enkele wijze fiscaal worden gefaciliteerd, zo zeiden de leden van de CDA-fractie. Winstuitkeringen aan werknemers worden als gevolg van het bestaande belasting- en premiestelsel aangemerkt als loon en als zodanig belast. Dat geldt ook voor aandelen die een werkgever in het kader van de dienstbetrekking aan zijn werknemer verstrekt. De waarde van de aandelen in het economische verkeer wordt bij de werknemer als belastbaar loon aangemerkt. Hoewel deze verstrekking van aandelen als loon onderworpen is aan heffing van loonbelasting en sociale premies, mag de werkgever dit loon niet in aftrek brengen bij zijn fiscale winstbepaling. In aansluiting hierop wordt gesteld dat in de memorie van toelichting reeds werd opgemerkt dat in dit geval de belasting- en premiedruk op deze verstrekking van aandelen veelal meer bedraagt dan 100% en dan ook een barrière vormt voor werknemersparticipaties. Andere OESO-landen kennen in het algemeen wel stimulansen voor de winstdeling en werknemersparticipaties. De leden van de CDA-fractie vroegen in dit kader of de initiatiefnemers mogelijkheden zien om te komen tot een ander regime dat te vergelijken is met de in de toelichting bij het nader gewijzigd voorstel van wet aangeduide OESO-landen waar er wel fiscale stimulansen zijn voor winstdeling en werknemersparticipaties.

3. Nieuwe stelsel

Het viel de leden van de CDA-fractie op dat onder punt 3, «Nieuwe Stelsel», wordt aangeduid dat het nieuwe stelsel, gezien achtergrond en doelstelling, in brede kring bevorderd moet worden. Daarbij dient dan de overeengekomen regeling open te staan voor de grote meerderheid van de werknemers. Deze leden wensten graag een verduidelijking waarom hier werd gesproken van de grote meerderheid van de werknemers. Is het mogelijk, zo stelden zij de vraag, dat bepaalde groepen van werknemers van het onderhavige voorstel zouden kunnen worden uitgesloten.

In dezelfde paragraaf wordt aangegeven dat in de «semi» publieke sector ruw gezegd een 1 miljoen (vol- en deeltijd) ambtenaren en trendvolgers werkzaam zijn. Voor deze laatste categorie werknemers zullen, vanwege de aard van de regeling, in het algemeen winstdelings- en aandelenoptieregelingen geen toepassing kunnen vinden. De leden van de CDA-fractie onderschreven de zienswijze van de initiatiefnemers dat een aandelenoptieregeling in het merendeel der gevallen niet van toepassing zal kunnen zijn. Desondanks konden zij de verleiding niet weerstaan om de vraag te stellen of een regeling waarover in dit wetsvoorstel wordt gesproken op onderdelen van haar uitwerking van toepassing zou kunnen zijn op (semi) publieke sector. De leden van de CDA-fractie konden zich voorstellen dat met name in de gesubsidieerde sector er sprake is van een «winstdelings»-regeling indien bijvoorbeeld in enig jaar 15 % van het beschikbaar staande budget niet wordt gebruikt.

De leden van de PvdA-fractie juichten de voorgestelde integratie van de genoemde bestaande regelingen toe in het kader van vereenvoudiging en aantrekkelijkheid. Zij vroegen of met de nu opgenomen vier regelingen al het bestaande op dit gebied is gedekt.

Zij wensten voorts geïnformeerd te worden over de redenen om de premiespaarregeling buiten het gezamenlijk maximum te houden, maar overigens aan een apart maximum te binden.

Het was deze leden niet aanstonds duidelijk waarom in het wetsvoorstel een nadere regeling is voorzien omtrent de verrekening van ingehouden dividendbelasting voorzover het belastingplichtigen beneden de i.b.-aanslaggrens betreft. Zij vroegen om een toelichting, mede gelet op het commentaar van het NCW (De Werkgever, 25 februari 1993) waarin terecht is geconstateerd dat een (lichte) administratieve last wordt toegevoegd aan de uitkerende vennootschap, terwijl toch juist allerwegen wordt gestreefd naar vermindering van administratieve lasten.

De leden van de VVD-fractie vroegen de initiatiefnemers of zij informatie konden verschaffen met betrekking tot de aantallen werknemers die in reeds bestaande winstdelings-, respectievelijk spaarregelingen participeren? Om welke bedragen op jaarbasis gaat het? Wat zijn de huidige kosten voor de schatkist op jaarbasis?

De leden van de VVD-fractie vroegen voorts hoe groot de kans is dat de (semi) flexibele publieke sector gebruik gaat maken van de mogelijkheid van flexibele premiespaarregelingen en loonspaarregelingen. In de (semi) publieke sector geldt veelal budgetfinanciering. Daardoor zal er per definitie in die sector minder, respectievelijk geen sprake kunnen zijn van (bedrijfs-) resultaatafhankelijke beloningsvormen. Is juist de fiscale facilitering van beloningsvormen, die de reële loonflexibiliteit verruimen, niet de grootste winst van het onderhavige voorstel? De leden van de VVD-fractie vonden het overigens een goede zaak dat, in tegenstelling tot het oorspronkelijke voorstel, ambtenaren en trend-

volgers op een evenwichtiger wijze in het voorliggende voorstel worden betrokken.

Deze leden vroegen voorts of het geen gemis is dat nadere regels in het voorliggende voorstel ontbreken ten aanzien van het faillissement van de werkgever, het beslag op de rekening van de werknemer, en het overlijden van de werknemer?

De leden van de VVD-fractie vroegen of de voorwaarde van deelname voor minstens driekwart van het personeel geldt voor het vaste of ook voor het tijdelijke personeel? Wat gebeurt er, indien door deelnemingen of fusie de 75%-voorwaarde plotseling niet meer wordt vervuld?

Deze leden vroegen of de uitsluiting van de werknemers / houders van een aanmerkelijk belang wel juist is? Worden ze voor de heffing van de loon- en inkomensbelasting niet in alle opzichten als een normale werknemer beschouwd? Waarom dient dan in dit wetsvoorstel die systematiek doorbroken te worden?

De leden van de GPV-fractie vroegen of de aanwezigheid van een winstdelings- c.q. premiespaarregeling er niet toe zou kunnen leiden dat er sprake is van een zo nauwe binding aan de werkgever dat daardoor de arbeidsmobiliteit beperkt zou kunnen worden. Voorts vroegen zij of de keerzijde van een winstdelingsregeling niet is dat, wanneer het een bedrijf wat minder voor de wind zou gaan, de werknemers dit dubbel zullen voelen. Winstdeling zal in die situatie niet meer aan de orde zijn, terwijl ook in de loonsfeer gematigd zal moeten worden.

4. Overzicht van de hoofdlijnen van het nieuwe stelsel

De leden van de PvdA-fractie vroegen bij de toelichting onder «winstdelingsregeling» om een nadere verduidelijking van de woorden «fiscale of commerciële winst».

De leden van de VVD-fractie vroegen de initiatiefnemers waarom de mogelijkheid het spaarbedrag aan te wenden voor betaling van premies voor levensverzekeringen niet is gehandhaafd? Op welke gronden is deze mogelijkheid komen te vervallen? Werknemers, die aan lange termijn contracten vastzitten in de sfeer van levensverzekeringen en spaarkasovereenkomsten worden daardoor toch gedupeerd? Levert de bestaande faciliteit bovendien geen belangrijke bijdrage aan de bevordering van het eigen woningbezit? Moet er daarom niet op zijn minst voorzien worden in een overgangsregeling ten behoeve van premiebetaling voor reeds bestaande levensverzekerings- en spaarkascontracten?

De leden van de VVD-fractie stelden het op prijs dat de premiespaarregeling wordt gehandhaafd. Ook de stroomlijning van de spaarloonregelingen is een winstpunt. In hoeverre worden de geringere deblokkeringsmogelijkheden gecompenseerd door de kortere blokkeringstermijn? Kan de reeds door de werkgever betaalde 15% belasting door de werknemer worden verrekend indien de werknemer voortijdig gedeblokkeerd en dus belast wordt?

De eerder voorgestelde vrijstelling voor optierechten van f 750 wordt nu verruimd naar f 1500, maar tegelijkertijd beperkt, omdat over de gehele vrijstelling 15% belasting moet worden betaald. Is dit geen verslechtering van het eerste voorstel? Waarom, zo vroegen de leden van de VVD-fractie, is bij de toekenning van aandelenopties onder de vrijstellingsgrens niet gekozen voor geen enkele blokkeringstermijn in combinatie met de bepaling dat de opbrengst van tussentijdse aan- en verkoop, net als bij de premiespaar- en spaarloonregeling, moet worden geblokkeerd? Dat houdt de aandelenopties toch concurrerend met de nieuwe spaarloonregeling?

De aandelenoptieregeling kan alleen worden toegepast bij werknemers die werkzaam zijn in een onderneming met een in aandelen verdeeld kapitaal, aldus de leden van de D66-fractie. In artikel 19 van de voorgestelde ministeriële regeling wordt de waarde van een niet ter beurze genoteerd aandelenoptierecht gesteld op 7,5% van de waarde in het economisch verkeer. Dit waarderingsforfait is thans ook terug te vinden in artikel 15 Uitvoeringsregeling loonbelasting. In een artikel in het Weekblad voor Fiscaal Recht van 25 februari 1993 worden een aantal knelpunten van artikel 15 van de Uitvoeringsregeling loonbelasting met betrekking tot het toekennen van aandelenoptierechten besproken. Dit betreft met name aandelenoptieplannen uit de Angelsaksische landen. Kunnen de initiatiefnemers aangeven in hoeverre het wetsvoorstel deze knelpunten kan oplossen en achten zij dit gewenst?

Op 28 september 1992 zijn door leden behorende tot de D66-fractie vragen gesteld over winstdelingsregelingen. Eén van de aspecten die hierbij aan de orde werden gesteld betrof artikel 98c van Boek II BW. Dit artikel verbiedt het verlenen van financiële steun door een naamloze vennootschap bij het nemen of verkrijgen van aandelen in deze N.V. door derden. Het verbod geldt niet indien aandelen of certificaten worden verkregen door of voor rekening van werknemers in dienst van de vennootschap of van een groepsmaatschappij. De aandelen of certificaten moeten zijn opgenomen in de prijscourant van een beurs. De Minister van Justitie heeft in de door hem gegeven antwoorden te kennen gegeven desgewenst bereid te zijn om de regeling te verruimen. Hij dacht hierbij aan een verruiming van de uitzonderingsregel voor aandelen die door een beleggingsmaatschappij van personeelsleden worden verworven. De initiatiefnemers stellen een nieuw tweede lid van artikel 98c voor. Kunnen zij aangeven of de hiervoor bedoelde verruiming ook mogelijk is krachtens het door hen voorgestelde tweede lid?

De leden van de GPV-fractie waren van oordeel dat een spaarregeling c.q. winstdelingsregeling optimaal aan haar bedoelingen beantwoordt indien er zo min mogelijk stimulansen inzitten om de gefacilieerde bedragen in de consumptieve sfeer aan te wenden. Tegen die achtergrond hadden zij er geen moeite mee dat wordt voorgesteld het aantal deblokkeringsmogelijkheden te verminderen. Wel rees in dit verband de vraag hoe moet worden omgegaan met die situaties waarin reeds gedurende enige tijd sprake is van het gebruik maken van de mogelijkheid tot deblokkering voor het betalen van levensverzekeringspremies. De betrokkenen zullen hun uitgavenpatroon veelal hebben afgestemd op deze bestaande mogelijkheid. Alhoewel deze leden instemden met het beëindigen van deze mogelijkheid meenden zij toch dat op enigerlei wijze zou dienen te worden voorzien in een overgangsregeling terzake. Zijn de initiatiefnemers bereid hun voorstel zo aan te passen dat wordt voorzien in een redelijke overgangstermijn?

Positief achtten deze leden het dat wordt voorzien in een lagere fiscale tarifiëring als het gaat om aandelenoptieregelingen. Daarvan kan in ieder geval een stimulans uitgaan om eerder van dit soort regelingen gebruik te gaan maken dan van de andere gefacilieerde regelingen. Met het oog op de wenselijkheid van een ruimer verspreid bezit van risicodragende vermogensbestanddelen is dit een goed te verdedigen regeling. De gezamenlijke werkgeversorganisaties wilden nog verder gaan met stimuleren door in deze gevallen een kortere blokkeringsregeling in te voeren. Achten de indieners dit wenselijk dan wel mogelijk? Welke budgettaire belangen zouden daarmee gemoeid kunnen zijn?

De leden van de GPV-fractie vroegen of nog moest worden voorzien in een specifieke regeling voor het geval dat de werkgever onverhoopt failliet zou gaan. De Nederlandse Vereniging van Banken had hierop gewezen in haar commentaar op het wetsvoorstel.

5. Budgettaire aspecten

Het was de leden van de CDA-fractie opgevallen dat de initiatiefnemers zich waar het de budgettaire aspecten betreft gebruik maken van een zelfde methodiek als het college waar in doorsnede de wetsvoorstellen vandaan komen. Teneinde de consequenties van het onderhavige wetsvoorstel budgettair neutraal te laten verlopen stellen de initiatiefnemers voor om in de bestaande belasting- en premiewetgeving de vrijstelling voor geschenken ter gelegenheid van feestdagen en jubilea te beperken tot f 150 per jaar, per werknemer, per in de wet genoemde feestdagen. Gelet op het karakter van de onderhavige wetgeving, houdt dit in dat dit met name de werknemers in de niet-marktsector treft, die overigens toch al minder gebruik kunnen maken van de faciliteiten van onderhavige wet. De leden van de CDA-fractie vroegen of in het kader van het onderhavige wetsvoorstel de beperking tot f 150 per jaar per werknemer zich uitsluitend zou moeten voordoen in ondernemingen waar gebruik wordt gemaakt van de additionele faciliteiten die door dit wetsvoorstel worden uitgebreid.

Met betrekking tot de budgettaire aspecten hadden de leden van de PvdA-fractie behoefte aan een meer systematische specificatie, niet in de laatste plaats omdat in een eerder stadium de regering hiervan een belangrijk punt had gemaakt met verwijzing naar de desbetreffende passage in het regeerakkoord, waarvan zij zich de totstandkoming nog levendig herinnerden.

Allereerst onderschreven zij de veronderstelling dat het door de regering gesuggereerde tarief van 50% afbreuk zou hebben gedaan aan de beoogde doelstelling van de voorgestelde regeling. Zij nodigden de initiatiefnemers uit nader toe te lichten waarom naar hun mening de marge tot met name het 35% tarief wel voldoende aantrekkelijk wordt geacht om de aanvankelijk beoogde effecten uit te lokken. Worden hierdoor grosso modo de reeds in de memorie van antwoord uiteengezette gedragsvoorspellingen van het CPB in stand gehouden? Is dit ook de veronderstelling geweest bij het tentatief berekenen van de budgettaire effecten van de nu voorgestelde regeling?

Eveneens met het oog op het budgettaire effect wilden zij weten met hoeveel houders van een aanmerkelijk belang rekening is gehouden als kennelijk voor de berekening van het budgettaire gevolg relevante factor.

Kort en goed drongen zij erop aan, uitgaande van de door de regering gehanteerde berekeningssystematiek, in een overzichtelijke tabel inzicht te verschaffen in veronderstelde derving, respectievelijk dekking. Tevens achtten zij het van belang de opvatting van de initiatiefnemers te kennen omtrent de premieproblematiek die in het kabinetsstandpunt over de nota van de Tripartiete Werkgroep (d.d. 5 oktober 1992) nogal zwaar was aangezet in weerwil overigens van de tamelijk fluïde veronderstellingen die hieraan ten grondslag hebben gelegen.

Vervolgens vroegen zij ook het budgettaire beslag per nu nog geldende regeling overzichtelijk bijeen te brengen.

Tenslotte gingen zij er op dit punt van uit dat met structurele effecten rekening was gehouden. In dit verband konden zij zich voorstellen dat langs twee wegen de effecten van het voorstel zo goed mogelijk getoetst konden worden.

Ten eerste door een indexatiebepaling op te nemen die ertoe zou leiden dat de jaarlijkse marge ten opzichte van normale loonuitkeringen intact blijft, anders dan met de geldende regelingen het geval is geweest.

Ten tweede door een evaluatie- of horizonbepaling op te nemen, zoals zij reeds in hun voorlopig verslag hadden gesuggereerd, aangezien de regeling niet als doel op zich maar als middel tot differentiatie in loonvorming en daarmee loonmatiging behoort te worden gezien.

Zij vroegen de initiatiefnemers op beide mogelijkheden in te gaan.

De leden van de VVD-fractie meenden dat de fiscale facilitering van winstafhankelijke beloningsvormen de reële loonflexibiliteit en de arbeidsmarktflexibiliteit zal verruimen en daarmee uitzicht biedt op een stabielere werkgelegenheidsontwikkeling onder wisselende economische omstandigheden. Bovendien vergroten deze beloningsvormen de betrokkenheid van de werknemers bij hun bedrijf. De leden van de VVD-fractie wezen daarbij op het unanieme SER-advies «Convergentie en overleg-economie», waarin de mening wordt uitgesproken dat resultaatafhankelijke beloningsvormen een positieve rol kunnen vervullen bij de handhaving van de concurrentieposities in bedrijfssectoren en ondernemingen. De leden van de VVD-fractie vroegen daarom, waarom het voorliggende nader gewijzigde voorstel van wet belastingneutraal voor de overheid dient te zijn. De overheid mag voor zo'n honorabel streven toch zeker iets over hebben? De leden van de VVD-fractie wezen daarbij op hun voorstellen (22 300, nr. 7 en 22 800, nr. 5). Was ook met de oorspronkelijke voorstellen van wet van het lid Vermeend niet een budgettair beslag gemoeid van ca. 150 miljoen? De leden van de VVD-fractie vroegen – op basis van een belasting van 15% bij spaarloon en 35% bij winstuitkeringen in contanten – tot welk niveau het maximum van f 2250 per persoon per jaar kan worden opgehoogd indien de overheid structureel 150 miljoen ter beschikking stelt? De leden van de VVD-fractie vroegen de initiatiefnemers naar de precieze onderbouwing van hun budgettair neutrale rekensom. Wat leveren de werknemers in bestaande regelingen, respectievelijk de werkgevers daarvoor in?

Op basis van de oorspronkelijke voorstellen zijn door het CPB macro-economische effecten doorgerekend. Zijn de initiatiefnemers bereid ook het nader gewijzigde voorstel van wet door het CPB te laten doorrekenen op basis van budgettaire neutraliteit, respectievelijk op basis van de beschikbaarheid van structureel 150 miljoen? De leden van de VVD-fractie waren vooral nieuwsgierig naar het loonmatigings- en het werkgelegenheidseffect van het voorliggende nader gewijzigde voorstel en van de door hen voorgestane casuspositie ten bedrage van 150 miljoen?

De werknemers- en werkgeversorganisaties zijn erg bedroefd over de aantasting van de geschenkenregeling. Deze blijkt zeer positief beoordeeld te worden omdat daarover afspraken kunnen worden gemaakt zonder dat dit tot belastingheffing leidt. Voor hoeveel werknemers wordt momenteel gebruik gemaakt van de geschenkenregeling? In hoeverre is er het risico dat de sterke inkrimping van de geschenkenregeling wordt afgewenteld op de werkgevers in de gevallen waarin deze regeling als een verworven recht wordt ervaren, zo vroegen deze leden.

Wanneer de initiatiefnemers er in zouden slagen om de leden van de fractie van GroenLinks alsnog te overtuigen dat er van een loonmatiging sprake zal zijn, dan nog zouden deze leden nadrukkelijk willen vasthouden aan neutraliteit in de inkomensverdeling. Duidelijk is dat, als loonmatiging optreedt en daarmee een effect optreedt in de premiesfeer, de niet-winstdelers (zelfstandigen, bejaarden, uitkeringsgerechtigden, werknemers in de collectieve sector) de lasten van de premiederving dragen. De kosten van een faciliteit voor enkelen wordt immers over alle premiebetalers uitgesmeerd. Omdat deze leden in beginsel ook de budgettaire neutraliteit zouden willen bewaren, ontstaat er een probleem. Zijn de initiatiefnemers in staat om een zodanige budgettaire dekking te vinden, dat deze zowel neutraal uitwerkt voor de rijksbegroting, als verzekert dat in ieder geval de bejaarden en de uitkeringsgerechtigden worden ontzien?

Waarom zijn de initiatiefnemers niet bereid om de budgettaire neutra-

liteit te waarborgen door het opleggen van een heffing aan de werkgever op het netto uit te keren bedrag aan winstdeling die zo hoog is dat er (in vergelijking met de situatie dat eenzelfde bedrag als regulier loon zou worden uitbetaald) voor de overheid geen substantiële derving aan belastinginkomsten ontstaat en geen derving aan premie-inkomsten voor de volksverzekeringen?

De leden van de fractie van GroenLinks constateerden dat de initiatiefnemers er van af hebben gezien om de suggestie uit het kabinetsstandpunt over te nemen om een tarief van 50% te heffen over de netto winstuitkeringen in geld. Zij achtten dit tarief zodanig hoog dat het afbreuk doet aan de beoogde doelstelling van de voorgestelde regeling. Zouden de initiatiefnemers dit nader willen motiveren, zo vroegten deze leden.

Door de keuze van de initiatiefnemers voor een 35% tarief (waarom eigenlijk 35%?) ontstaat er een gat van f 145 mln. De leden van de fractie van GroenLinks waren onder de indruk van de creativiteit die de initiatiefnemers aan de dag hebben gelegd bij het vinden van een dekking voor dit gat. Zij hadden echter het volgende commentaar op de vier voorgestelde dekkingsmaatregelen.

1. Zou het bij een 50% tarief onzeker zijn geweest of er loonmatiging zou optreden, en er door premiederving hogere premies moeten worden geheven; door te pleiten voor een 35% tarief en dit te dekken uit het beperken van de vrijstelling voor geschenken is het zeker dat andere werknemers de dupe worden van een faciliteit voor enkelen. Achten de initiatiefnemers dit niet onrechtvaardig? Zadelen zij zo premie-/belastingplichtigen niet op met een sigaar uit eigen doos waarvan maar enkelen profiteren? En zouden zij in meer principiële zin willen aangeven welke groep premie-/belastingplichtigen in hun ogen de kosten van de door hen voorgestelde faciliteit moeten dragen?

2. Enthousiast waren deze leden over het voorstel om de houders van een aanmerkelijk belang de mogelijkheid te ontzeggen om een gefaciliteerde spaarregeling te treffen. Dit bracht hun echter wel op de vraag of de door de initiatiefnemers voorgestelde facilitaire in onevenredig grote mate leidt tot voordelen voor houders van een aanmerkelijk belang bij andere winstdelingsmogelijkheden? Zo ja, waarom worden zij dan niet van alle winstdelingsmogelijkheden uitgesloten?

3. Wat is de achtergrond van de stringentere criteria bij de aandelenoptieregeling? Wordt er soms mee gefraudeerd? Hoe zit het eigenlijk in meer algemene zin met de fraudegevoeligheid van de winstdelingsmogelijkheden die de initiatiefnemers beogen te faciliteren?

4. Wat is de reactie van de initiatiefnemers op het pleidooi van de FNV voor handhaving van de bestaande winstdelings spaarregeling. Achten zij het niet langer wenselijk dat bij deze regeling, mits aan de voorwaarden wordt voldaan, de winst tot een bedrag van f 750 vrij is van elke heffing?

De leden van de GPV-fractie stemden ermee in om voor de dekking van dit initiatiefvoorstel te kijken naar de bestaande regeling om ter gelegenheid van algemeen erkende feestdagen fiscaal vrijgestelde giften toe te staan. In veel gevallen is deze mogelijkheid in de praktijk verworpen tot een jaarlijks terugkerend stukje onbelast loon. Daarvoor was deze regeling niet bedoeld. De vraag rijst in dit verband of nog behoefte bestaat aan het handhaven van de regeling voor een bedrag van f 150 per jaar. Is dit bedrag niet dermate gering dat er in de praktijk nauwelijks nog behoefte zal blijken te bestaan aan deze regeling? Wat zijn naar verwachting de kosten van het laten voortbestaan van deze giftenregeling in deze orde van grootte? Is ook overwogen de regeling geheel af te schaffen en de opbrengst daarvan in te zetten voor een verdere verruiming van het fiscaal stimuleren van winstdelings- en spaarregelingen?

6. Overgangsrecht/overige onderwerpen

Met de Nederlandse Vereniging van Banken waren de leden van de PvdA-fractie van mening dat niet in alle opzichten duidelijkheid is geschapen over de overgangsregeling van de bestaande naar de nieuw voorgestelde situatie. Zij vroegen de initiatiefnemers de door de NVB opgeworpen vragen van een sluitend antwoord te voorzien.

De leden van de VVD-fractie constateerden dat de voorgestelde overgangsregeling in zeer algemene bewoordingen is gesteld. Daardoor kunnen er onduidelijkheden ontstaan ten aanzien van de eventuele beëindiging van bestaande regelingen en de overgang van bestaande regelingen in de voorgestelde regelingen. Daarom vroegen deze leden om meer duidelijkheid op dit punt, met name ten behoeve van de uitvoerende instanties.

De leden van de fracties van VVD, D66 en GroenLinks verzochten de initiatiefnemers ook voor het overige in te gaan op de op het wetsvoorstel ingekomen commentaren van:

- De Nederlandse Vereniging van Banken (F-93-91)
- Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (F-93-92)
- Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties (F-93-95)
- Verbond van Verzekeraars (F-93-102)
- FNV (F-93-127)

Artikelsgewijze toelichting

Artikel II, A, punt 4 t/m 8

De leden van de PvdA-fractie verwelkomden in beginsel de beperking van de bestaande mogelijkheden tot deblokkering. Zij meenden evenwel dat door de NVB terecht aandacht was gevraagd voor de eventualiteiten van faillissement van de werkgever; beslag op rekening van de rekeninghouder; en overlijden van de rekeninghouder. Hoe reageerden de initiatiefnemers hierop?

Een reëel aandachtspunt vormde naar hun opvatting eveneens de kwestie van de keuzevrijheid van werkgever, respectievelijk werknemer tussen de verschillende mogelijke regelingen. In dit verband vroegen zij, voortbordurend op het voorlopig verslag, hoe het initiatief- en het instemmingsrecht van de ondernemingsraad van toepassing zijn op de afzonderlijke deelregelingen en de hierop betrekking hebbende keuzevrijheid van werknemers.

Naar aanleiding van de hieromtrent door de RCO opgebrachte vraag vroegen zij bevestiging van hun indruk dat de 75% voorwaarde van toepassing is op het afzonderlijk inhoudingsplichtige bedrijf.

De leden van de fractie van GroenLinks drongen, net als hun rechtsvoorganger, er op aan om de beperkingen van de mogelijkheid tot tussentijdse deblokkade van het geblokkeerde spaargeld te heroverwegen en over te gaan tot deblokkeringsmogelijkheden zoals bepleit in het advies van de Stichting van de Arbeid van 24 maart 1989 of anders de bestaande mogelijkheden te handhaven. Zijn de initiatiefnemers hiertoe bereid?

Een voorwaarde om voor de fiscale stimulans van de premiespaarrekening in aanmerking te komen is dat deze dient open te staan voor tenminste drie kwart van de werknemers, zo zeiden de leden van de GPV-fractie. Moet dit zo verstaan worden dat de regeling in principe

open staat voor zoveel werknemers, maar dat het niet zo is dat ook minimaal driekwart van de werknemers daadwerkelijk aan de regeling deelneemt?

Artikel II, C

Met betrekking tot de voorgestelde regeling voor aandelenopties koesterden de leden van de PvdA-fractie enige bedenkingen, mede tegen de achtergrond van het oorspronkelijke voorstel terzake. Overigens wilden zij weten of de initiatiefnemers zich reeds met de regering hadden verstaan over intrekking van wetsvoorstel 20 881. Konden zij hierover worden ingelicht?

Deze leden hadden met belangstelling kennis genomen van de opvatting van het RCO over de vermoedelijk te hoge drempel die nu is opgeworpen door de introductie van een relatief lange blokkerings-termijn. Zij vroegen of het voor de samenhang in het wetsvoorstel wel zo vitaal was dat van vergelijkbare blokkeringstermijnen was uitgegaan. Bovendien bood de suggestie dat de opbrengst uit tussentijdse aan- en verkoop van opties zou kunnen worden geblokkeerd nog een interessant aanknopingspunt in deze richting, zo dachten zij op het eerste gezicht. Welke bezwaren zagen de initiatiefnemers tegen aanpassing in deze richting? Welke budgettaire gevolgen zouden hiermee zijn verbonden?

De voorzitter van de commissie,
Linschoten

De griffier van de commissie,
Hommes